

הנסיון הגדול עלי אדמות, לא להרהר אחר מדותיו של הקב"ה!!!

יצחק על המזבח, ולכן קיבל שכר על כל דיבור ודיבור, כיון שכל דיבור הגביר אצלו את הקושי.

לאחר שראינו את הקושי והנסיון העצום שהיה לאברהם אבינו בעקידה, מתעצמת השאלה מה היה ספיקו של רבי לוי איזה נסיון חביב יותר אם היציאה מחרן או העקידה, הרי לכאורה ברור שנסיון העקידה גדול לאין שיעור וערך מהנסיון של היציאה מחרן, והאיך הסתפק רבי לוי איזה מהם חביב יותר.

« **האם שייך להסתפק אם הנסיון העקידה היתה הנסיון הגדול ביותר??** »

כתיב בפרשה ויאמר ה' אל אברהם, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אצרך (בראשית יב, א), ואמרו חז"ל **במדרש** (בר"ר פל"ט סי' ט) בזה"ל: "אמר רבי לוי, שתי פעמים כתיב 'לך לך', ואין אנו יודעים אי זו חביבה, אם השנייה אם הראשונה, ממה דכתיב אל ארץ המצרים (בראשית כב, ב), הוי השנייה חביבה מן הראשונה", עכ"ל.

« **מדוע לא נחשב נסיון הישלכתו של אברהם אבינו לכבשן האש לנסיון??** »

ועוד צריכין להבין, דהנה מצינו מחלוקת איזה התרחשויות נכנסים בחשבון עשר הנסיונות. בפרקי דרבי אליעזר מבואר כי הנסיון הראשון היה שנמרד ביקש להורגו ונחבא בקרקע שלוש עשרה שנה, והנסיון השני היה שהושלך לאור כשדים, ואילו הנסיון השלישי הוא המצוה שנצטווה לך לך מארצך. לעומת זאת מתבאר בפירוש המשנה להרמב"ם ששני הדברים הראשונים אינם נחשבים מעשר הנסיונות, ופקודת 'לך לך' היא היתה הנסיון הראשון.

פירוש, כשהקב"ה ציוה את אברהם לצאת מחרן, וכמו כן כשציוהו על העקידה, אמר לו בלשון 'לך לך'. ביציאה מחרן אמר לך לך מארצך, ובעקידה אמר לו קח נא את בנך וגו' ולך לך אל ארץ המצרים (בראשית כב, ב). ואמר רבי לוי שאין אנו יודעים איזה נסיון חביב יותר אם נסיון העקידה או נסיון היציאה מחרן, אך מזה שבעקידה כתוב 'אל ארץ המצרים', מוכח שנסיון העקידה חביב יותר. והוא פלאי.

והדבר מפליא, כיצד זה לא תיחשב לנסיון מסירות נפש עצומה כזו להשליך את עצמו לכבשן האש בשביל הקב"ה. ולא עוד, אלא שלעומת זה, מצות 'לך לך' דווקא כן נחשבת מחשבון הנסיונות, לכל הדעות, ולכאורה זה נראה לנסיון קטן בהרבה מאשר מסירת הנפש באור כשדים.

והנה עצם הנסיון שבהליכה אל ארץ ישראל יש להבין מה ענינו, דהרי הובטח לו לאברהם בזכותה בנים, ממון ועוד ענינים. וביותר קשה שהרי נסיון העקידה - בעיני כל אדם נראה כקשה באופן שאי אפשר לעמוד בו, שהלך לאבד בידיו את הבטחת השי"ת פי ב'צחק? קרא לך? זרע (בראשית כא, יב), ועוד אחרי שציפה לזה כל כך הרבה שנים. ועוד, שכיון שאברהם אבינו מסר נפשו כל חייו ללמד ההיפך ממעשה העקידה שהשי"ת הוא רחום וחנון ואינו רוצה בכאלו קרבנות, וכשהלך לשחוט את יצחק, היה בזה ניפוץ של כל העבודה של ימי חייו. ואם כן רבה התמיהה על ספיקו של רבי לוי.

ידועה קושיית הרמב"ן (בראשית יא, כח) מדוע השמיטה התורה את הפרשה של אור כשדים, ולא כתבה אודות מה שאברהם אבינו נזרק לתוך הכבשן האש וניצל ע"י נס, וז"ל: "והנה על כל פנים במקום שהוא בארץ כשדים, נעשה נס לאברהם אבינו, נס נסתר, שנתן בלב אותו המלך להצילו ושלא ימיתנו, והוציא אותו מבית הסוהר שילך לנפשו, אם גם מפורסם שהשליכו לכבשן האש וניצל כדברי רבותינו, ואל יפתה אותך רבינו אברהם (אבן העזר) בקושיותיו שאומר שלא סיפר הכתוב זה הפלא, כי עוד אתן לך טעם וראיה בזה וכו'", עכ"ל.

ובפרט שאברהם אבינו לא עקד את יצחק מתוך התאכזרות והתעלמות מרגשותיו, אלא כבש רחמים אין סופיים בשעת העקידה, כמו שמבאר השפת אמת את דברי רש"י (בראשית כב, ב) על הפסוק 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק', שהשי"ת אמר לאברהם 'קח נא את בנך', אמר לו שני בנים יש לי. אמר לו את יחידך. אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו. אמר לו אשר אהבת. אמר לו שניהם אני אוהב. אמר לו את יצחק. ומוסיף רש"י, ולמה לא גילה לו מתחלה, שלא לערבבו וכו' וליתן לו שכר על כל דבור ודבור.

« **מדוע נקרא אברהם בתואר 'אבינו'??** »

איתא במסכת אבות (ה ב, ג), "עשרה דורות מאדם ועד נח וכו', עשרה דורות מנח ועד אברהם וכו', עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה ועמד בכולם וכו'", ע"כ. וכתב הגר"ח מוולאזין זצ"ל (בספרו רוח חיים), וז"ל: "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו, כאן אמר אברהם אבינו ולעיל אמר מנח ועד אברהם, ולא אמר אבינו, ירצה בזה עפ"י מה שכתוב במשלי מְתֵלֵךְ בְּתֵמוֹ צְדִיק אֲשֶׁרֵי בְנֵי אֲחֵרָיו (משלי כ, ז), כי כמה מדות שהצדיק טרח ויגע להשיגם לבניו אחרי המה כטבע מוטבע, ובקצת יגיעה יגיעו לזה, כמו שנראה בחוש שרבים מעמי ארץ מהיהודים מוסרים את עצמם על קידוש ה', והוא מוטבע בנו מאבינו אברהם, שמסר נפשו לאור כשדים על אמונתו, וכן כל העשרה נסיונות היו להישרי הדרך לפנינו, וכן ההתעוררות לאדם פתאום לילך לארץ

ושואל השפת אמת, הרי כל הדיבורים שהשי"ת אמר לו בנך יחידך וכו' לא שינו שום דבר במה שאברהם נצטווה, ומדוע מגיע לו שכר על כל דיבור ודיבור, וכי בשביל שהקב"ה האריך בדיבורו מגיע לו יותר שכר.

ומבאר השפת אמת, שבאמת כל דיבור של הקב"ה הגביר אצל אברהם את הנסיון, כיון שכאשר השי"ת אמר לו 'קח נא את בנך', הכניס השי"ת בלבו של אברהם את האהבה החזקה ביותר שאב אוהב את בנו. וכשאמר לו השי"ת 'את יחידך', הכניס בלבו השי"ת את האהבה החזקה ביותר שאב אוהב את בנו יחידו וכו', ועל ידי זה התבונן אברהם ביצחק ובמדרגותיו הנשגבות שהוא קודש קדשים, ולא היה ולא יהיה לעולם שום אדם עם עבודת ה' המיוחדת שלו, ועל ידי המחשבות האלו נתמלא ברחמים הגדולים ביותר שיש על יצחק, ולמרות כל זאת, כבש את רחמיו, ועקד את

כשמרן הגרי"ז זצ"ל הגיע לווילנא בעת מלחמת העולם השנייה, והנה בערב שבת פרשת לך לך נודע לתלמידו **רבי יעקב ניימאן זצ"ל** שרבו מרן הגרי"ז הגיע לווילנא, והלך לבקרו. כאשר הגיע, אמר לו מרן, כתוב בפרשה לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה ואברכה מברכך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה, וכי מי אמר זאת לאברהם אבינו, נביא, מלאך, הרי הקב"ה בכבודו ובעצמו אמר זאת, והבטיחו את כל ההבטחות הנ"ל, וא"כ מהו הנסיון של לך לך, אלא המשיך מרן הגרי"ז ואמר, רואים מכל זה שגלות היא גלות, ונסיון הוא בכל אופן, על אף שיזכה לכל ההבטחות הנשגבות שהובטחו לו ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, עכ"ל.

ונראה לבאר את דבריו, דהנה **התוס' יום טוב** על המשנה באבות (שם) עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה ועמד בכולם, מביא מרש"י, שלא הרהר אחר מדותיו ע"כ. ופי' בספר **אבות על בנינים**, "שלא הזיזו אותו ממעמדו ומאמונתו החזקה להרהר כרגע אחרי בוראו, וכמאמרם ז"ל, שהקב"ה הבטיח לו להרבות זרע יצחק ואח"כ צוה לשחטו, ולא שאל כולם על סתירה זו, ולא אחר לעשות הדבר, והנה אם אדם יושב קשה להזיזו ממקומו, אבל אברהם בנסיונות גדולות אלו הי' ניקל מאוד להזיזו כאדם העומד, והוא עמד בכולם וכל רוחות שבעולם לא הזיזו אותו ממקומו", עכ"ל.

נמצא דהנסיונות של אברהם אבינו לא היה, האם ישמע לצייוי הקב"ה, דזה פשוט האם הקב"ה יצוה לו לעשות הוא עושה, אלא הנסיון היה האם ירהר אחר מדותיו של הקב"ה או לא, אברהם אבינו יכול היה לחשוב למה הקב"ה מצוה אותו לילך לגלות כדי לקבל הברכות וכל טוב, הרי הקב"ה יכול לשלוח לו כל הברכות בלי לילך לגלות.

וכן כתב הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** (בספרו **דרש משה**), וז"ל: "שהנסיון היה שלא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה, והלך לעשות דבר שאינו מבין כלל לאיזה צורך הוא, שהרי השי"ת יכול ליתן לו כל הברכות גם כאן, בלי שום גרעון כמו במקום האחר, ומאי טעמא מטריוח לילך לשם, ואף בלא טירחא כלל נמי הוא נסיון גדול לעשות דבר שאינו מובן", עכ"ל.

ולפי"ז מובן המדרש דשואל דאינו יודע איזה חביבה נסיון לך לך או העקידה, דכל הנסיונות של אברהם אבינו היה האם ירהר אחר מדותיו של הקב"ה, דבשניהם היה יכול להרהר, בעקידה הקב"ה אומר לו כי ביצחק יקרא לך זרע, ועכשיו הקב"ה אומר לשחוט אותו, ואברהם אבינו אינו שואל שום שאלות ורק עושה את ציוה הקב"ה בלי להרהר אחר מדותיו של הקב"ה.

וגם מובן למה התורה אינה מספר רק ברמז הנס של עיר כשדים, דכל הנסיונות של אברהם אבינו היא להשריש בכלל ישראל את הכוח לעמוד בנסיון, וזוה לא היה שום ציווי של הקב"ה, לכן לא היה לו נסיון של הרהור אחרי מדותיו של הקב"ה.

וכבר כתב **הסבא מקעלם זצ"ל** (חכמה ומוסר ח"א מאמר רמ"ה תמד), כי התורה לא באה, רק על מה שהוא למעלה מהשכל, לאחר שמבין מעצמו במה שיכול ומשכיל בשכלו, אז בא לכלל תורה שהיא למעלה מהשכל, לכן, כל הדברים שפעל אברהם אבינו מחמת הכרה שכלו, לא באו התורה אלא ברמז.

וכבר אמר **רבי צדוק הכהן זצ"ל** (פרי צדיק ויגש י), כי מה שנכתב בתורה בפירושו, מורה שנעשה חקוק בנפש, לכן כל הפעולות שנעשו בהכרה מוחלטת, אינן נחשבות לנסיונות שיחקקו בנפש וישפיעו לדורות עולם, עד שבא נסיון לך לך, שרבותינו משווים את הקושי שבו לנסיון העקידה, והעמידונו על אמיתות משמעתו.

הקודש הוא מנסיון לך לך, וקבלת כל דעבדין משמיא לטב מנסיון הרעב, שלא הרהר אחר מידות השי"ת.

"וזה שאמר הכתוב במשלי פי' שבע פול צדיק וקם (משלי כד, טז) ורשע יפול כאחת, פי', כי הצדיק, אף אם יפול לא יחשוב מאומה כי נופל הוא, כי אם הוא קם ועומד על עמדו, ובאחת יפול הרשע, כי למפלה יחשב ולא יחשוב זאת לתקומה להיטיב באחריתו", עכ"ל.

ועד"ז מסביר **המהרש"א** (שבת זצ, א) את דברי חז"ל 'מאמינים בני מאמינים', וז"ל, "להורות לו כי האמונה נטועה בקרבם כמורשת אבותיהם". וכן כתב **השפת אמת** (וירא תרנ"ט), וז"ל: "כי הנסיונות שנתנסה אברהם אבינו הי' הכנה לדורות כי הקב"ה ידע את לבבו, אבל כשהוציא אאע"ה אלה הדברים מכח אל הפועל נעשה מזה הכנה לכל איש ישראל שיוכל לבטל את הטבע בשביל מצות המקום ב"ה", עכ"ל.

והנה גם בספר **דעת תורה** כתב אודות הבנת המסורה של מעשה אבות סימן לבנים' כדברי הגר"ח הנ"ל, וז"ל: "ובכאן עלינו להבין יסוד גדול בכל הענין אשר אמרו חז"ל (עיי' רמב"ן יב, ו), מעשה אבות סימן לבנים, שאין הכוונה כפי שחושבים שזה רק סימן בעלמא, שאם כזה או כזה אירע לאבות, סימן לנו כי כן יאירע לבנים. לא כן הוא הדבר".

"אלא שבאמת סוד הדבר הוא, שהאבות הם חרשו, עבדו, תקנו, והשלימו עד סוף כל הדורות, היינו כי הם במחשבתם ובציורם, כבר עברו, ובקעו, ועמדו בכל נסיון העתיד להיות להם ולזרעם עד העולם, ובמה שהאבות בקעו ועמדו, הם אשר עמדו להם ולזרעם לדורות הבאים, ובמה האבות לא עמדו בהם, נעדרו מהם גם הבנים", עכ"ל.

וכ"כ בספר **קדושת לוי** "כי לבעבור נסות אֶתְכֶם בְּאֵת הָאֱלֹקִים (שמות כ, טז), כי זה שאמר הקב"ה בעצמו 'אנכי ולא יהיה לך' נרשם ונחקק בלב כל איש ישראל, עד שאפילו הקל שבקלים מוסר נפשו על קידוש שמו יתברך", עכ"ל.

« האם יכול אדם אחד להשפיע על נסיונותיו של חבריו?? »

רבי צדוק הכהן זצ"ל (דברי סופרים אות כ"ג) מבאר, שכאשר האדם גודר את עצמו באיזה דבר להתגבר נגד יצרו בכל כוחו, הוא גודר בכוח זה את כל הנפשות מאומה הישראלית שבכל הדורות באותו דבר, וכדרך שאמרו (ויקרא רבה ל"ב ה שיר השירים רבה ד י"ב), שרה ירדה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה, וכל הנשים נגדרו בזכותה, ויוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה, והוגדרו כל הזכרים בזכותו. והגם שבשרה יש לומר שכל ישראל מזרעה וצאצאיה, ביוסף לא שייך זה, ועל כרחק צ"ל לפי שכל ישראל קומה אחת, ובשלימות האחד נשלם כל הקומה.

ובזה אפשר להבין את דבר הגמ' (יומא לה:): שהעני נתבע למה לא עסק בתורה כהלל, והעשיר מדוע לא היה כרבי אלעזר בן חרסום, והרשע מדוע לא גבר על יצרו כיוסף. ולכאן איך אפשר לדרוש מכל אדם - אף הרשע שבישראל - להיות כיוסף הצדיק, הן יאמר, איפה אני ואיפה הוא.

אבל האמת הוא שיוסף סלל עבורו את הדרך, השריש בו את היכולת, ואיפשר את התביעה. **ובנהר שלום** (לרבי מפוריטוב זצ"ל סג, א), פירש בזה מה שכא' בגמ' 'תקפו של יוסף ענוותנותו של בועז' (סנהדרין יט:): שיוסף פתח השער לבועז לעמוד בנסיונו.

ובזה מובן היאך אברהם אבינו השריש בנו היכולת לעמוד בנסיון של העקידה הרי יצחק אבינו כבר היה נולד, ולפי דברי רבי צדוק הכהן מובן, כאשר יהודי עומד בנסיון הוא משרישו בכולם, שהם כגוף אחד וקומה שלימה, ולא דוקא לבנו.

"... כי הנסיונות
שנתנסה אברהם
אבינו הי' הכנה
לדורות כי הקב"ה
ידע את לבבו, אבל
כשהוציא אאע"ה
אלה הדברים מכח
אל הפועל נעשה
מזה הכנה לכל איש
ישראל שיוכל לבטל
את הטבע בשביל
מצות המקום ב"ה..."